

ELOFIZETES
HELYBEN ÉS VIDEKEN
 Egy évre ... 150 Lei.
 Fél évre ... 75 Lei.
 Egy negyed évre 87-50 Lei.
 Egy órára ... 18-50 Lei.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG

Aradi és csanádi egyesült
 vasúti palotájában.

TELEFON-SZÁM: 152.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Bulevardul Regele Ferdi-
 nand L. (József főh.)-ut 22-
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 15.

A pénzkrisis.

Hivatalos helyről, a pénzügyi államtitkár ajkairól szomorú kijelentés hangzott el. Szól pedig ez a kijelentés a pénzkrisisról, amelynek enyhülésében még a negyven százalékos bonok beváltása esetleg sem lehet remélni. A pénzkrisis panasza tölti be a levegőt. Tele van vele az egész gazdasági élet, a falusi pajtától a fővárosi ragyogó árucarnokáig minden. Nincs pénz! És ez a pénztelenség olyan, mint a láncolás, mert kezdődik a kereskedőnél, folytatódik a gazdánál, vállalkozónál, magánosnál és végződik a munkásnál. Ha egyiknek nincs pénze, mint ahogy nincs, nem lehet a másiknak sem. A kis-kereskedő nem vásárolhat a nagy kereskedőtől, a nagykereskedő nem foglalkoztathatja a gyárost, a gyáros nem adhat kellő munkát munkásainak. A szegény fogyasztó pedig egyáltalán nem vásárolhat, nem rendelhet és csak vár, vár. A gazdálkodó szintén kritikus állapotban van. A pénzhány miatt kénytelen mindenét jelentékeny árcsökkenéssel eladni, de új beszerzésekre nincsen meg a kellő tőkéje. Vannak igen gazdagnak ismert földbirtokosok, a kik boldogok, ha 2—3000 lei készpénzhez jutnak és háztartásukat némiképp el tudják látni. Szóval az egész vonalon pangás, pénztelenség, aggodalom, nyugtalanság. Az üzletekben alig van élet, mert senki sem tud vásárolni. Ez az állapot, amely tökéletes ellentéte a korábbiaknak, amikor az emberek térdig gázoltak a pénzben és az ajtón, ablakon marékkal szórták ki a bankókat hihetetlen semmiségekre, épügy mint hivalkodó drágaságokra, valami nagyobb gazdasági katasztrófának a vészjelzője. A korona bankjegyek beváltása nyomán támadt pénzhány egyúttal oly örvényt nyitott meg a gazdasági életben, a mibe — ha csak hamarosan és döntően nem segítenek a kritikus helyzeten — belezuhanhat az egész erdélyi közgazdaság rendje, nyugalma, biztonsága. Ha nincs pénz, megáll minden és ha a kerék nem forog, a malom nem is őröl, vajon lehet-e akkor kapni kenyeret? Ez csak képletes szó, de valóságos értelemben is vehető, mert a lisztellátás körül is zavarok észlelhetők. Bizonyára ez sem egészen idegen az uralkodó pénzkrisistől, amely mint a gyulladt seb az egész tájakra fájdalmat áraszt. Ezt a válságot meg kell oldani, sürgősen és feltétlenül jól kell megoldani.

ERDÉLY KÖZIGAZGATÁSI FŐFELÜGYELŐJE. Ma reggel távirati értesítés érkezett a megyei prefekturára arról, hogy dr. Baionescu brasovi (brasói) prefectust királyi dekrétummal egész Erdély közigazgatási főfelügyelőjévé nevezték ki.

Vihar a parlamentben. Mit mondott Jorga — Goga miniszterről?

BUCURESTI. A parlament december 10-iki ülése igen viharos jeleneteknek volt színhelye. A heves vitára az adott okot, hogy a kormány Jorgának lapját, a *Neamul Romanesc*-et előzetes cenzúra alá helyezte és emiatt Jorga a kormánynak szemrehányást tett. *Argetoiu* belügyminiszter válaszában kijelentette, hogy Jorga lapjával szemben más bánásmódot kell tanúsítani, mint más lapokkal szemben, mert Jorga a

szenátusban történt merénylet után állítólag egy nagyobb társaság előtt olyan kijelentést tett, hogy kár, hogy Goga miniszter is nem volt közelebb a merénylet színhelyéhez. Jorga hevesen tiltakozott ezen kijelentés miatt, ami azután a többségi és kisebbségi képviselők között igen heves szóváltásra vezetett, úgy, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni.

Megalakult az új Teleky-kormány.

BUDAPEST. Horthy kormányzó miniszterelnökké designálta gróf Teleky Pált, a ki harmadfél óráig tárgyalta nagyatyáti Szabó Istvánnal és részletesen megbeszélték az összes kormányzati kérdéseket. Sikertelt megállapodásra jutniok és egyezséget létesíteniök. Most miután a tárgyi elintézetek megszűntek, tisztán a személyi kérdések tisztázása van hátra. A kabinet nagyjában már kész és pedig a következő: Külügyminiszter Gratz Gusztáv, föld-

művelésügyi miniszter nagyatyáti Szabó István, igazságügyminiszter Tomcsányi, honvédelmi miniszter Hegedüs Pál tábornok, pénzügyminiszter Hegedüs Loránt, kereskedelmi miniszter Rubinek Gyula, kultuszminiszter Vass József. A belügyi tárcát gróf Bethlen Istvánnak ajánlják fel. Ez a miniszteri lista azonban még nem végleges. Hir szerint az új Teleky kormány a hét végén mutatkozik be a nemzetgyűlésnek.

Riadalom Londonban. Letartóztatott ir vezérek

PÁRIS. Az angol Kormány el van határozva, hogy rendkívül erélyes intézkedéseket tegyen az ir mozgalom letörésére. Azoknak az embereknek letartóztatásával akarja a mozgalmat elfojtani, akiket a mozgalom vezetőinek lehet tekinteni. A napokban letartóztaták Arthur Griffithet, az ir köztársaság helyettes elnökét, John Mac Neillt, a dublini egyetem történelemtanárát, Duggan ügyvédet és Joseph Mac Brideot, akik mind tagjai az angol parlamentnek. Azok, a mellyel az angol kormány a letartóztatásokat igazolni akarja, az, hogy a „Dail Eiram”, vagyis az ir parlament, melynek Griffith is tagja, alapokat gyűjtött az ir köztársasági hadsereg javára. Legújabb hírek szerint a házkutatások és a letartóztatások egyre tartanak. Azt hiszik, hogy a hatóságok a köztársasági ir kormány összes tagjait le akarják tartóztatni. A kivételes állapotról szóló törvény ad erre nekik jogot.

LONDON. A rendőrség jelenté, hogy számos sinnfeinista érkezett Angliába. A rendőrség a London Bridge tájékon, ahol a múlt éjjel egy bomba felrobbant, széleskörű óvintézkedéseket tett. A robbanás színhelyét elzárták és a környező házak kapuit biztonsági láncokkal látták el. Különös biztosító intézkedéseket tettek az angol vezéremberek házának védelmezésére. A parlament körüli őrszolgálatot teljesítő rendőrséget automatikus pisztolyokkal látták el. Az angol kormány barrikádokat emelt épületei köré. Rendkívül szigorú intézkedéseket tettek, hogy a mi-

nisztereket és családjaikat az ir támadások ellen megvédjék. Attól félnek, hogy London negyedeiben gyújtogatások lesznek. Az arisztokrácia városnegyedei kiürülnek, mert lakóik vidékre vagy külföldre utaznak.

Széchenyi püspök hazajött.

ORADEA-MARE. (Nagyvárad.) Tegnap éjjel 2 órakor érkezett haza Oradea-Marera (Nagyváradra) gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök Magyarországról. Az utat Békésgyulától Nagyváradig kocsi tették meg. A gróf Budapesten is járt s ott tájékozódott a concordatum kérdésében, amelyet Romániával fog kötni az apostoli szentszék. A concordatum alapján alakulnak meg a Romániához csatolt területeken a római katolikus egyházmegyék, azok új szervezése s azon egyházmegyék püspökei, akiknek székhelye Romániában lesz, leteszik a hűség esküt vagy az állampolgári esküt. Ehhez nem lesz szükséges a concordatum után a szentszék felmentése. A concordatumra azért van sürgős szükség, mert el kell dönteni, ki nevezi ki az egyházmegyei javadalmakra a püspököket s mint például Radu Demeter dr. utódát és mitörténik az egyházi javaknál a kinevezésig előálló interkaláris jövedelmekkel? E tekintetben tárgyalások megindultak a kormány és a szentszék között.

A bonokról nem jött Aradra intézkedés.

Az *Aradi Közlöny* mai számában megírta, hogy a cluji (kolozsvári) pénzügyi államtitkársághoz távirat érkezett, amely szerint a bucurestii pénzügyminiszterium elrendelte a bonok beváltását. Munkatársunk ma érdeklődött a pénzügyigazgatóságou, hogy érkezett-e ide a bonok beváltására nézve rendelkezés. Illetékes helyen kijelentették, hogy mindeztideig utasítás nem érkezett, de mihelyt megérkezik a pénzügyi államtitkárságtól a rendelkezés, a pénzügyigazgatóság azt a lapok után, nyomban közzé fogja, hogy a közönség meg nyugodjék.

LEGUJABB.

GÖRÖGORSZÁG VÁRJA KONSTANTINT. Athén. Görögország pénzügyi helyzete kritikus. A hadsereg zsoldját nem tudják fizetni. A royalisták és Venizelos hívei között az összeütközések állandók. A kormány várja Konstantin király választát, hogy a fogadás szertartásait előkészíthesse. Az Averov nevű páncélos hajó több-kisebb hajóegységgel kíséretében december 10-én Velencébe indult, hogy ott Konstantin király rendelkezésére álljon.

MAGYARORSZÁG KÖVETELI BARANYA KIÜRITÉSÉT. Budapest. Gróf Csáky Imre külügyminiszter kijelentette, hogy a magyar kormány figyelmét nem kerülte ki Linderék és Jásztyék baranyai szervezkedése. Nem lát szik alaptalannak az a hír, hogy több ezer bécsi kommunista érkezett Pécsre, akiket ott fellegyvereztek. A magyar kormány az események fontosságának tudatában az illetékes fórumnál megteszi a szükséges lépéseket és ismételtlen nyomattékkal fogja követelni, hogy a trianoni béke-nek Pécsre és vidékére vonatkozó részét végrehajtsák és ezeket a területeket mielőbb kiürítsék.

ANGLIA RATIFIKÁLJA A MAGYAR BÉKÉT. Hága. Az angol parlament január hónapban ratifikálja a magyar békét.

ÖSSZEÜLT A JUGOSZLAV PARLAMENT. Belgrad. Az első jugoszláv parlament vasárnap ült össze ünnepélyes alakuló gyűlésre. A parlament munkáját karácsonyig a formások töltik ki. A trónbeszéd kedden lesz.

HADIÁLLAPOT ANGLIA ÉS IORSZÁG KÖZÖTT. Bécs. A sinniein főparancsnok proklamációjában kijelentette, hogy Anglia és Irország között hadiállapot van. Corc város centruma romokban hever. Körülbelül kétszáz épület pusztult el. A kár 5 millió font sterling.

Irodalom és művészet.

Egy jó előadás.

Eszünk ágában sincs a kákan is csomót keresni. Ha jó előadást produkál a színtársulat, mi vagyunk az első, akik elismeréssel adózunk a jó teljesítményért. De ha a vasárnapi előadáshoz hasonló előadásban lesz részünk — reméljük, soha többé — akkor minden mellétekintet nélkül megírjuk az igazat, mert ez egyaránt érdeke a színtársulatnak, direktciónak és közönségnek. A Sárga liliom tegnapi előadása azt a meggyőződést érleli meg bennünk, hogy a színtársulat tud jó előadásokat produkálni, ha meg van benne a kötelességérzet és a szükséges fegyelem. Bíró Lajos darabjának új szereposztása cseppet sem rontott a művön. Földesnek, aki a nagyherceget játszotta, igen nehéz volt a helyzete, de a kötelességtudó színész megbirkózott a feladattal; a naiv elkényesztetett fejedelmi sarját élesen rajzolta meg és arról is tanuságot tett, hogy átérzi azt, amit játszik. Thurzó főhadnagy szerepében Barics remekelt. A közönség kedvence nemcsak kiváló énekes, hanem elsőrangú prózai színész is, aki tegnap elragadóan kedves és férfias is volt. Mészáros értelmesen beszélt és elragadóan tette Asztalos ügyvéd alakját. Forgács erőteljes duzzadó férfias orvosa. Heppesné művészettel megkonstruált Juditja, Várnay nagyszerű főkapitánya, Győző pompás cigánya, Jakabffy Dezső snájdig, nótás huszártisztje, Thomay Mária nagyszerű cselédalakítása, Bing János elegáns főispánja régi, kedves ismerőse a közönségnek, amely gyönyörűséggel talált az előadásban. (K.)

A Trilby szerdai reprizén is Tompos Ella játsza a dráma nagy női főszerepét, aki ebben a hálás szerepben már jelentős sikert aratott az aradi színpadon. Csütörtökön délután az ifjúság számára a Paraszbecsület és Bajazzók operát hozza színre a színtársulat és ugyanaznap este Farkas népszerű színijátékát, az Iglói diákokat mutatják be.

Prometheus a elme Viktor Eftimiu román költő és színgazgató nagyszabású drámájának, amit Lichtfusz István dr. aradi ügyész magyar fordításában mutat be a jövő héten az aradi színtársulat. A román költő drámáját Aradon játszásk először magyar színpadon.

Angyalika. (Budapesti sláger operett bemutatója, pénteken a városi színházban.) Stolz Róbert biedermeier miliőben lejátszódó operettjének premijére készül az aradi színtársulat operett együttese. Az elsőrangú operettben felbomló keringők vállalkoznak parázs indulókkal és a szerzőz lány hangulatokat ügyesen alkalmazott helyzetkomikumok teszik változatossá. Az operett kiállítását valóságos szenzációsnak ígérkezik. Különösen nagy feltűnést fog kelteni a második felvonás berendezése, a mi egy száz évvel ezelőtti divatárú kereskedést ábrázol. A két felvonásból álló operett elő- és utójáték egészíti ki, amelynek színhelye egy padlásszoba. Ez a padlásszobát szűkített színpadon ábrázolják teljesen élethűen, a háttérben a háztetőkre nyíló kilátással. A teljesen új díszleteket Tóth István elsőrangú aradi iparművésszel tervezte meg a színház áldozatkész direktciója.

Két új pikáns bohózat és kitűnő új pikáns kuplék, nagyszerű tánc- és énekszámok, pompás attrakciók szerepelnek a Modern Kabaré mai új pikáns műsorán. Ma tartják búcsufelértüket a világhírű Parvulescu tánctrío, továbbá Bébé, a népszerű fiatal román komikus. Holnap az új tagok bemutatkozása.

Az Apolló mozgóképszínház műsora december 15-én: „Nagy fogadás.” Fantasztikus dráma

Vázsonyi vissza akar térni. A jogfolytonosság olvo.

Tegnap érkezett vissza Bécsből egy ismert ur, a ki sokat volt együtt Vázsonyi Vilmostal, a volt magyar igazságügyminiszterrel. A mai magyar politikai helyzetről Vázsonyi a következőket mondotta:

— Magyarországon csak a jogfolytonosság segíthet s ezt a nézetet vallják a régi magyar politikusok is, akik a Grecsák Károly által alapított rendpárthoz csatlakoztak most. Nézetem szerint Hadik János grófnak, a legutolsó alkotmányos magyar miniszterelnöknek kellene átvénni a vezetést, amely kormányban nyilvánvalóan helyet foglal Garami Ernő is. Ez

a kormány a régi parlamenttel átmenetileg kormányozná az országot addig, amíg egy új kormány meg nem alakulna. Ez természetesen maga után vonná Károly király újbóli trónrajutását, ami ellen Magyarországon kifogás sem lehetne, mert az országnak többsége újból Károlyt szeretné a trónra. Vissza kellene állítani a forradalomban leszerelt magyar hadsereget és azt hiszem, ezzel az tán végleg rendet lehetne teremteni az agyonsanyargatott országban. Vázsonyi Vilmos kijelentette még, hogy reméli azt, hogy rövid idő múlva ismét visszatérhet Magyarországra, ahol ismét szerepelhet a politikai életben.

A meyerlingi tragédia az Apolló műsorán. Kévször kellett olyan pártatlan nagy érdeklődést, mint a meyerlingi tragédia, mely élethűen adja vissza Rudolf trónörökös és Vecsere bárónő szerelmi tragédiáját. Miután ezek és ezek nem tekinthették meg a gyönyörű filmet, mert annak idején csak három napig maradt a műsoron, a közönség kérésére az Apolló színház ismét megszerezte a történelmi érdekességit filmet s azt vasárnaptól kezdve mutatja be.

Az Uránia színház csak ünnep és vasárnap tart előadást. Az Uránia színház a központi fűtőkészülék javítása miatt bizonytalan ideig csak ünnepnap és vasárnap tart előadásokat, amikor a javítási munkálatok szünetelnek.

Harry Piel-film az Apollóban. Szerdán mutatja be utoljára az Apolló színház Harry Piel, a szenális mozi rendező legújabb filmjét, a Nagy fogadást, mely az előbbi előadásokon a közönség legnagyobb elismerését, tetszését váltotta ki Harry Piel a műember izgatott problémáját állítja új filmjátéka központjába. A villamos energiával kormányozható műember feladata az, hogy megakadályozzon egy házasságot. Feladatát láthatóan meg is oldja, de az utolsó pillanatban a tulhajtott áramfeszültség felrobbantja a villamos telepet, megöli a kísérletező tudóst s a műember is élettelen bábként roppan össze. Ezt a tudományos kérdést mesterei könnyedséggel viszi a közönség elé Harry Piel s lebilincselő mesével szövi át. Megkapó jelenetek, gyönyörű felvételek emelik a darab színjátékát. A szerepek kiváló moziszínészek kezében vannak.

Felmentették a mikelakai gyilkost.

Az Aradi Közlöny annak idején megírta, hogy a múlt év március havában Mikelakán Blázs Tódor dúlakodás közben megölte Bugár Juont. A mikelakai legények a kérdéses napon mulattak és hajnal felé elhatározták, hogy korcsmát változtatnak. A Popovics-féle vendéglő elé vonultak, de azt zárva találták. Itt azután összeverekedtek és a tanuk egybehangzó vallomása szerint Bugár Juont Blázs Tódor minden ok nélkül fejbeverte. Blázs futni kezdett, de Bugár utána lövöldözött s így kénytelen volt a golyók elől egy kapumélyedésben meghuznia magát. Bugár utólérte s mielőtt rálehetett volna, Blázs keresztülszurta üldözőjét. Bittó József táblabíró büntető tanácsa ma tárgyalta az ügyet és felmentette Blázs Tódort, mert beigazolást nyert, hogy önvédelemből ölte meg Bugárt. A bíróság egyben elutasította Bugár hozzátartozóinak kártérítési ke-

resetét, a temetési és az elmaradt munkaköltségeket illetően. A felmentő ítéletet megfellebbezték.

Vasuti szünet a királyságban

CLUJ. (Kolozsvár.) Tegnap az itteni üzletvezetőséghez távirat érkezett a bucurestii vasutigazgatóságtól, amely szerint a királyság területén vasárnaptól kezdve 10—12 napra felfüggesztik a személy- és gyorsvonatjáratokat. A vegyes vonatu személyjáratok a királyságban továbbra is közlekedni fognak. Erre a korlátozó intézkedésre a nagy szénhiány adott okot. Erdélyben és Bánáthban a forgalom rendesen, a jelenlegi méretekben fog történni. A vonatok azonban csak Brassovig (Brassóig) közlekednek, onnan vegyes vonatu személyjára fogt közlekedni Ploesti-Bucuresti-Galac felé.

Egy magyar novella tiszteletdíja 3000 korona.

Magyar írók külföldi értékeléséről érdekes cikket olvasunk egy pesti lapban. A cikk megállapítja, hogy soha Magyarországon az írók sorsa nem volt olyan mostoha, mint mostanában. A könyvek drágák, de a drága könyv alkatelemei között legolcsóbb: az író. Tíz százalékot kap ma egy író a könyv bruttó jövedelméből, ami átlagos számítással egy magyar írónak ma havi 2—3000 korona jövedelmet jelent. Annál jobb és kedvezőbb a helyzet most a magyar írók számára külföldön. Az érdeklődés legelőbb az Egyesült Államokban mutatkozott. Az amerikai magyar napilapok és hetilapok kezdtek meg a magyar írók régi noveláinak honorálását. Öt-hat dollárt fizetett egy amerikai magyar lap egy-egy régi novelláért. Majd utóbb egy amerikai vállalat a magyar írók már megjelent novelláit vásárolta össze. Így egy régi magyar novella 3000 koronáért lát napvilágot, míg egy új novella tiszteletdíja ma Pesten csak 50 korona.

Amerika után a németek érdeklődése lett intenzívebb. A németek regényeket keresnek. A berlini Wolff-cég most hozza Babits Mihály Gölyakalifa című regényét. Ugyanez a cég adta ki most Möriz Zsigmond Sárarany című regényét. Egy müncheni cég Szini Gyula Rózsaszínű hó Schöpfung Aladár A piros ruhás nő című könyvét adta ki. Két német kiadó is megjelentette Kádár

Endre Balalajka és Kaffka Margit Szinek és évek című regényét. A németek márkában 25 százalékot fizetnek a magyar íróknak. Olaszországban Vészi Margit ösztönzésére jelentetnek meg egy csomó magyar regényt. Egy egész sereg Bíró Lajos regényem kívül. Babits Gölyakalifáját, Kaffka Margit Szinek és évek regényét és Molnár Ferenc Anderiát adja ki egy római könyvkiadó. A tiszteletdíjak itáliából a magas árfolyamu lírában érkeznek.

A polgármester egy új gyártelepről.

Dr. Robu János polgármester és dr. Angel István helyettes polgármester ma délelőtt meglátogatták az Aradi Kötő- és Kötőszövőgyárat. A gyártelepen Rácz Gyula igazgató fogadta a vendégeket és bemutatta nekik a gyár teljes berendezését. A látogatásról dr. Robu polgármester a következőket mondotta munkatársunknak: A város támogatásával ez év májusában kezdtek hozzá a gyár felépítéséhez. Ma már teljesen felépült a gyártelep, amely 160 munkást foglalkoztat. A világos, higiénikus, modern berendezésű gyártelepről a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatom. Különösen a munkásság szempontjából igen humanusnak tartom az ujonnan felépített ebédlőtermet, amely arra szolgál, hogy a messze lakó munkásoknak nem kell haza menniük, hanem ebédlőket jól fűtött teremben költhetik el.

Az új lakásrendelet.

A cluji (Kolozsvár) belügyi államtitkárság a városi tanácshoz új lakásrendeletet küldött, a melyben arról intézkedik, hogy elsősorban közhivataloknak, közhivatalnokoknak, a hadsereg tagjainak és hadi menekülteknek utalhatók ki lakások. Ebben az ügyben a városi tanács dr. Angel István helyettes polgármester elnöklésével ülést tartott, a melyen Nedelcu Miklós tanácsnok az új lakásrendelet következő kiegészítését javasolta: Nőtlen embereknek egy szoba adható. Abban az esetben, ha a nőtlen ember orvos vagy ügyvéd, legfeljebb két vagy három szobát kaphat. Családos embereknek 2—4 szoba adható. Orvos vagy ügyvéd, ha nagyobb a családja 5 szobát kaphat, kellőleg indokolt esetben pedig hatot. A lakásbizottságnak joga van megállapítani a nélkülözhető szobák számát és azokat elrekvirálhatja. Az előterjesztést a tanács elfogadta és a prefektura útján a belügyminiszterhez terjeszté.

MINDENKIT ÉRDEKEL, hogy a világháború követő hatodik esztendőben születik meg Aradon az első békeszinezetű zajos karácsonyi vásár, amelyet december 19-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a nagy ünnepet váró közönség feltűnő érdeklődése mellett a Központi Szálloda volt kabaréhelyiségében és nagytermében tart az Aradi Gyermektelruházó Egylet. A karácsonyi vásár békebeli színezetéről, szórakoztató és mindenkit kielégítő tartalmáról városunk társadalmának kitűnő, agilis hölgyei kezéskednek és gondoskodnak. Az ünnepség részleteiről e helyen számol be és mindenkit ünnepelni hív egyesület vezetősége.

HIREK.

Arad új térparancsnoka

Bratianu őrnagyot. Arad város térparancsnokát a hadügyminiszter áthelyezte a 14-ik huszárezredhez. Az áthelyezés azért történt, mert Bratianu őrnagy, aki azelőtt is a 14-es huszárok-nál szolgált, ezredénél nélkülözhetetlen s így az ezred parancsnoksága kérte visszahelyezését. A hadügyminiszter *Rudeanu* István kapitányt nevezte ki Arad város térparancsnokává. A 7-ik hadtest parancsnokságát felterjesztést intézett a hadügyminiszterhez, s ebben azt kérte, hogy Bratianu őrnagyot helyezze vissza térparancsnoki állásába. A felterjesztésre még nem érkezett válasz.

AUSZTRIA ELNÖKE — **MAGYARORSZÁGRÓL.** Budapest. A magyar sajtó konstatálja, hogy dr. Neimischnek Ausztria köztársasági elnökévé történt megválasztása a polgári pártok győzelmét jelenti. Neimischnek egy magyar újságíró előtt kijelentette, hogy feladatának tekinti a pártok közti közvetítést. Ami Magyarországot illeti, biztosított arról, hogy Ausztriában senki sem érez ellenségesen Magyarországgal szemben. A két állam egymással van utalva és barátságban kell együtt működniük.

ROKKANT TISZTEK JELENTKEZÉSE. A katonai üveosztálytól nyert értesülés szerint hamarosan rendeltetnek meg, amely szerint az összes rokkant tiszteknek jelentkezniük kell a katonai osztálynál.

IDEGENEK 15 NAPIG LAKHATNAK ARADON. Az új lakásrendelet szerint, amely Aradon is legközelebb érvénybe lép, a külföldiek csak 15 napi tartózkodási engedélyt kaphatnak és csak 15 napig tartózkodhatnak Aradon.

A III. OSZTÁLYU KERESÉTI ADÓ folytatódó tárgyalása folyó év december hó 15-én a már közölteken kívül a következőket fogja tárgyalni: Szél János gyorsíróképzés, Mihályov György halász, Gellért Gyula hirdetői vállalkozó, Szabó Mihály kalapácsnyél készítő, Barna Árpád kalapácsos, Stiasznyi József kaplafa készítő, Halik Péter festékkereskedő, Muzsai Zoltán fákéreskedő, Riedl Ferenc építkezési anyag keresk., Steinfeld Ede fákéreskedő, Turcsin Milán élelmiszer kereskedő, Weiszely József fákéreskedő, Vekerle József élelmiszer kereskedő, Marzós Pál boltárkértész.

HALÁLOZÁS. Pintér Gyula, az aradi római katolikus főgimnázium VIII-ik osztályának tanulója e hó 14-én reggel 4 órakor rövid szenvedés után elhunyt. A temetés szerdán délután fél három órakor lesz a Strada Romanului (Zrínyi-utca) 4b. sz. házból.

JUTALOM — HUSZ GYERMEKÉRT. Bucuresti. A francia akadémia 26000 frank jutalomban részesítette Jules Brune földművest, a népesség szaporodása körül kifejtett elismerésül. A férfi 55 éves, felesége 51 éves. Husz gyermekük született, akik közül öt megvált betegségben, kettő pedig a háborúban és tizenhárom gyermek még életben van.

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI SZALON állandó kiállítása ma délután nyílik meg a Kulturpalota kistermében.

Könyvtárakat, bankjegyvetket és festményeket vesz Kerpel.

FORRAI TÁNCÁKADÉMIA e hét végén megnyílik. Növendékek úgy magánórákra, mint csoport kurzusra e hét folyamán még fölvehetnek a Fehér Kereszt első emeleti irodájában. d. u. 3-6-ig.

„Ne várjunk mindent a bonoktól.”

(Muntean államtitkár a pénzkrízisről.)

CLUJ (Kolozsvár). Dr. Muntean pénzügyi államtitkár a pénzkrízisről egy újságíró előtt a következő nyilatkozatot tette: A *pénzkrízis szerintem nem enyhült*, mert nem merült fel semmi olyan esemény, amely kedvező hatással lett volna a pénzkrízis enyhítésére. A pénzkrízisnek egyéb okai is vannak, mint a pénzbeváltásnak ismert aránykulcsa és a pénzbeváltással kapcsolatos azon intézkedés, hogy csak hatvan százalékosot fizettek ki. Az utolsó két évben rendkívül sok új alapítás történt s azonkívül minden számottevő bank és iparvállalat kétszeresére, sőt háromszorosára is fel-emelte alaptőkéjét, ami nagyon sok készpénzt vont el a pénzpiactól. Amikor tehát arról van szó, hogy a pénzkrízist enyhítő intézkedésekre gondoljunk, *nem helyes mindent a negyven százalékos bo-*

nok beváltásától várni. Ezeknek a nyugtáknak beváltása természetesen nagyban fog hozzájárulni a pénzkrízis enyhüléséhez, de azon radikálisan segíteni csak úgy lehet, ha az összes fent említett okokat megszüntetjük. Ami már most a negyven százalékos bonok beváltását illeti, annyit mondhatok, hogy a pénzügyminiszterium nézete az, hogy azokat *készpénz ellenében be kell váltani.* Ezelőtt egy-néhány héttel volt ugyan olyan nézet is, hogy a bonokat járadék-kölcsönökké változtatják át, de jelenleg ez a nézet teljesen háttérbe szorult. Ha felmerül egy-egy ellenkező nézet valamely bucsurestii lapban, a háttérben rendesen egy-egy bucsurestii bank keresendő, a mely szívesen venné, ha a pénzkrízist minél hosszabb ideig lehetne saját javára kiaknázni.

Harc egy üzlethelyiségért. Közigazgatási intézkedés két bírói ítélet ellenére.

Bársony Andor aradi kereskedő tudvalevőleg megvásárolta az Ipar és Népbank piata Jancu Avram (Szabadság-téri) házát. Bársony annak idején megegyezett a Hungári cipőüzlet-Fülöp Dezső nevű tulajdonosával, hogy ez átadja az üzlethelyiséget Bársonynak. Ez azonban nem történt meg. Erre Bársony kilakoltatási keresetet indított Fülöp ellen s mindkét fokon, úgy a járásbírószágon, mint a törvényszéken a keresetet Bársony javára döntötték el. Minthogy két egybehangzó bírósági döntés ellen felebbezésnek nincs helye, Bársony joggal remélhette, hogy el-

foglalhatja saját házában az üzlethelyiséget. Nemrég fogantatosítani akarta a bíróság határozatát, ekkor azonban meglepetés érte. A cipőüzlet tulajdonosa a cluji (kolozsvári) belügyi államtitkárság egy határozatát mutatta fel, amely azon az alapon hogy üzlethelyiségek nem rekvirálhatók el, tuitette magát a két egybehangzó bírói döntésen és kimondotta, hogy a Hungaria cipőüzlet megmaradhat mostani helyiségében. Bársony Andor nem nyugszik meg az ügynek ilyen való elintézésében, hanem jogorvoslásért a bucsurestii belügyminiszterhez fordult.

A MEGYÉBŐL ELVISZIK A BÚZÁT. Az alispáni hivatalba ma a belügyminiszterium sürgőnyi rendelete érkezett, amely megengedi, hogy Arad megyéből nagyobb mennyiségű búzát és más gabonamennyiséget szállítsanak ki oly megyék számára, ahol inség mutatkozik. A szállításhoz szülő engedélyt a közérlelmzési államtitkárság adja minden egyes esetben.

HATÁRÁTLÉPÉSÉRT 15 NAP. Október 22-én az aradi halárrendőrség elfogta Deutsch Dávid, Bodnár Mihály, Gottfinger Jenő, Szabó Jenő, Marga Jenő és Karácsonyi János csabai kereskedőket, akik több kocsi gyufát, cigarettahüvelyt hoztak magukkal. Ma volt az aradi ügyészségen főtárgyalás ügyükben. A csempészés nem nyert beigazolást, csupán határátlépésben mondták ki őket bűnösöknek s egyenként 15 napi fogházbüntetésre ítélték őket.

ROBBANÁS EGY GYÓGYSZERTÁRBAN. Bernát Jenő gázi gyógyszerész laboratóriumában tegnap délután robbanás történt. A gyógyszerész az arcán és mindkét kezén súlyos égési sebeket szenvedett. Bernát ott tartózkodó cselédje szintén megsérült. A tüzet a házbeliek oltották el.

FOGTECHNIKUSOK JELENTKEZÉSE. A városi orvosi hivatal felszólítja az összes aradi fogtechnikusokat, hogy igazoló irataikkal együtt okvetlenül jelentkezzenek délelőtt 9-10 óra között a városi orvosi hivatalban.

AZ ELLOPOTT BOA. December 2-án Engelhardt Ferenc szücsmester jelentette a rendőrségnek Nürnberg Györgyöt, aki egy 1500 lei értékű boát lopott tőle. A Detesán csoport Flanga

nevű detektívje Nürnberg lakásán megtalálta a boát, de Nürnbergel nem sikerült elfogni, mert ismeretlen helyre költözött.

A svájci sajtó

Magyarországról.

GENF. A *Journal de Geneve* budapesti tudósítója Magyarországról a következőket írja: A budapesti viszonyokban látszólag az utca uralkodik. A helyzet egészen konszolidáltnak mondható egy-két katonai tüntetés ezen semmit sem változtat. A legközelebbi jövő erről bizonyosságot fog szolgáltatni. Az izgatások csak a reakciós körökből származnak, amelyek tulnyomórészt alsóbbfokú hivatalnokokból és kisebb rangú katonatisztékből állanak. Ezek szenvednek a legtöbbet Magyarország jelenlegi gazdasági állapota miatt. A megélhetés 1914 óta ötvenszeresen megrágult, a hivatalnokai fizetés azonban csak a régiek hétszeresére emelkedett. A keresztény polgári osztályt a parasztság meggazdagodása tönkretette, az üzérkedés pedig kifosztotta. Nem csoda, ha a keresztény polgárosztály különösen az üzérkedők ellen fordult. Minthogy pedig az utóbbiak között a tulnyomórész zsidó, természetesen az antiszemitizmus sem maradhatott el. Nem kell azonban elfelejtetnünk, hogy ezt a hatalmas mozgalmat, amely az ország gazdasági állapota tából és a leszegényedett nép lel-

kületéből nagyon könnyen magyarázható, a politikai pártok egyáltalában nem helyeslik, sőt súlyos hibának tartják. Ez az állapot teszi lehetetlenné az ország helyzetének szanálását, mert a zsidóság a melyet most nyugtalanításoknak tesznek ki, a magyar parasztsággal együtt az ország legmunkásabb osztályát képezi és Magyarország gazdasági és pénzügyi helyzetének súlyos megrendítésével járna, ha ez a mozgalmat komolyabb mérvet öltene. A vezető politikusok nézete szerint semmi célja annak, hogy egy új nemzetiségi kérdést teremtsenek Magyarországon. Hogy Magyarországon a militarizmus még nagy szerepet játszik, ennek magyarázata abban rejlik, hogy ma számtalan ember csak ezen a pályán tud megélni és borzongva gondolkodik a jövőre, amikor polgári foglalkozásra kellene áttérniük. Mind ezek az állapotok azonban nem tartósak. Amint az ország gazdasági és pénzügyi állapota kezd normalissá válni, a reakció ép oly mértékben csökkenni fog. A nyomor által előidéztet idegesség, ingerültség és mások üldözése el fog csitulni és az agrármozgalmat hatalmasabb hullámai előtt meg fog törni. Magyarország jövője parasztjai kezében van és az a csendes forradalom, amely köztük megindult, sokkal jelentősebb és tartósabb, mint azok az ideges vonaglások, amelyek a még mindig vulkánikus talajú Magyarországot meg-megremegtetik.

Kétszázfőt repatriált.

A legközelebbi repatriáló vonat e hó 18-án szombaton indul Magyarországra. A CFR. igazgatósága intézkedett, hogy az eddigi 76 waggon felül még újabb waggonokat boesát rendelkezésre, még pedig ama vasutasok részére, akik el akarnak utazni, de waggonjuk eddig nem volt. A repatriáló vonatok indulása alkalmával szigorúan meg fogják vizsgálni, nem visznek-e magukkal nagyobb mennyiségű fát, szénét vagy élelmiszert. Csupán annyit vihetnek magukkal, amennyi megvan engedve. A szombati repatriáló vonattal 215 személy utazik el, köztük vannak: Bánhegyesi Lajos, Nagy Dezső, Ormay Kálmán, Tabajdy János, Haty Adolf volt járásbíró, Reiner Adolf és dr. Vársárhelyi Miklós.

A valutapiac.

A mai valutapiacra a forgalom igen lanya volt. A dollár kurzusa 67 lei, a márkáé 1 leu. Timisoarán (Temesvárott) ugyanilyenek voltak a kurzusok.

Zürich: zárlat: Hollandia 198.35, Newyork 647, London 2240, Páris 3785, Milano 2250, Brüsszel 3990, Kopenhága 93.5, Stockholm 125, Cristiania 93, Madrid 83.5, Prága 7.35, Budapest 1.36, Zágráb 4.5, Bucuresti 8.7, Varsó 1, Bécs 1.8. Lebélyezett osztrák korona 1.2. Budapest. Valutarák. Napoleon d'or 1730, angol font 2090, léva 665, dollár 585, francia franc 3450, márká 830, lira 2080, osztrák korona 99, rubel 330, leu 785, szokol 690, svájci franc 9300, koronadinár 1470, francdinár 1430, lengyel márká 115.

A szerkesztésért ideiglenesen:

KÁROLY JÓZSEF

lelel.

Cenzurált: ALEX. FRUGINA

Ma nyílt meg a művészeti szalon a Kultur-palotában.

Ha jó cukorkát és csokoládét olcsó áron akar, keresse fel a „Csokoládé Királyt” csak Forray-u. 2.

Az Aradi Kötő- és
Kötőszövőgyár R.-T.

telefonszáma:

45.

10325

Atkölözéseket

ugy helyben mint vi-
dékre zárt és nyitott
kocsikkal, felelősség mel-
lett **olcsón végez**

Éliás Lipót Fia

szállító

4502

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 36.



Évtizedek óta minden-
nemű kereskedelmi
ügyek elintézése Szat-
teles Ügynökség Lugos,
Vásárt 2. Telefon 16.

Külföldi születésű

nevelőnő

német, angol és franciá
nyelv tanítására alkalmazást 5064
keres. Közelebbi felvilágosi-
tást nyújt.

Egödánffy Béla, DRAUCZ,
(Aradm.)

Előkelő pénzintézet 11 évi bank-
gyakorlattal bíró, jelenleg is ha-
sonló ügykört betöltő főtiszt-
viselője, mérlegképes könyvelő,
jelenlegi felmondatlan állását

irodafőnök, főkönyvelő, titkári

vagy hasonló vezető állásért elese-
relné. Elsőrendű kereskedelmi és
bankadminisztratív. Referenciák
Érdeklődők ajánlatait, Diszpozíció-
képes jellege alatt Wallinger hir-
detőjébe (Lázár-u.) folyó hó 20-ig.

Főmolnárt

keres 1-2-i belépésre 3. waggonos
vidéki gőzmalom. Megkivántatik a ke-
reskedelmi és csere örlés teljes tudása.
Lakás biztosítva. Ajánlatok bizonyít-
vány másolatokkal eddigi működés meg-
jelöléssel és fizetési igényekkel 5050

Ella-malom

Kétfél, Temesmegye ölmzendők.

24474-1920.

Hirdetmény.

Aradváros gépüzemeinek 1919.
évi zárszámadásait folyó 1920. évi
december 9-től számított 15 napra
azzal tesszük ki a városi tanácsi
kiadó hivatalában közszemlére,
hogy azokat ezen idő alatt bárki
megtekintheti és észrevételeit írás-
ban beadhatja.

Arad t. h. i. f. város tanácsá-
nak 1920. évi november hó 26-án
tartott üléséből.

A városi tanács.

Leleplezés a Habsburg-pártiakról.

(Károly exkirály ideiglenesen lemond.)

BÉCS. A 'Berliner Tageblatt'
szenzációs leleplezésekkel szolgál
a budapesti Habsburg-pártiak és
az osztrák monarchisták tárgya-
lásairól. A kormányzópárt ismert
döntése után, amely Károly ex-
császárnak a jogfolytonosság elve
alapján való visszatérését lehetet-
lenné teszi, azt akarják, hogy Ká-
roly mondjon le a trónról és majd
a nemzetgyűlésen őt fogják meg-
választani királylyá. Károly le-
mondása után Magyarországra
menne és onnan folytatná a Mon-
archia visszaállítására irányuló
akcióját. A lap szerint Párisban

Praznovszky magyar követ buz-
gólkodik tevékenyen Károly érde-
kében s az exkirály környezete
már számol is az ideiglenes trón-
lemondással. Budapesten a király-
kérdést még a leszerelés végre-
hajtása előtt akarják megoldani. A
leszerelés ugyanis lehetővé tenné
az erők szabad érvényesülését és
a különítményekre támaszkodó
pártokkal szemben a kisgazda-
pártot juttatná uralomra, a mely-
nek törzse ma is az októberi for-
radalom köztársasági platformjá-
nak alapján áll.

A járásbíró lakása.

Dr. Szabó Frigyes pecicai
(pécskai) járásbíró repatriáltatta
magát és az így megüresedett
lakásra hárman jelentették be igé-
nyüket: az új járásbíró dr. Neff
Ferenc, Elekes Ignác állatorvos
és a kérdéses ház tulajdonosa. A
rekvirálási kérelemmel kapcsola-
ban dr. Neff járásbíró újabb
kérelemmel fordult a pécskai lakás-
hivatalhoz, amelyben azt kérte,
hogy számára inkább Heller Ig-
nác ottani kereskedő lakását
rekvirálják el és Hellernek más
lakást adjanak. Ebben az ügyben
elsőfokon a pécskai főszolgabíró
ítélkezett. Másodfokon a pécskai
lakbérleti bizottság lett volna hi-
vatva ítélni, de ennek elnöke,
éppen az érdekelt dr. Neff járás-
bíró. Előterjesztésre a belügy-
minisztérium az aradi lakbérleti
bizottságot delegálta az ügy elbí-
rálására. Tegnap foglalkozott az

üggyel a bizottság. Éles Simon
járásbíró elnöke alatt. A bizott-
ság méltánytalannak találta dr.
Neffnek azt a kérelmét, hogy
számára Heller lakását elrekvirál-
ják s az új járásbírónak dr. Szabó
lakását utalja ki.

Robbanás egy bankban.

TASSY. E hó 10-én az itteni
Gazdasági Bankban a déli órák-
ban robbanás történt. Ismeretlen
tettesek a kályhában valami rob-
banó löveget helyeztek el, amely
felrobbant és a teremben levő
összes butorokat elpusztította,
az épület ablakai pedig mind be-
törttek. Szerencsére a robbanás
idejében nem tartózkodott senki
sem a bank épületében. Alapos
gyanu van arra, hogy olyan egyé-
nek helyezték el a robbanó anya-
got a kályhában, akik fel akar-
ták használni a zűrzavart és ki-
akarták fosztani a bank pénztárát.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

MINDENMÉNY kézmunkát és cigaret-
taróztást vállalk. Cím a kiadóban. 0013

TISZTVISELŐ gyakorlott gépiró dél-
utáni foglalkozást keres. Cím: Wallinger
hirdetőjében Lázár-utca. 9965

MOZDONYVEZETŐ vidéki fátelpre
keresték. Cím: Wallinger hirdetőjében
Lázár-utca. 9965

INTELLIGENS ügyes elárúító leányok
felvételnek az iparművészeti szalonban,
Strada Consistoriului (Batthyányi-utca)
26. szám. 5060

Lakás.

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba,
fürdőszoba, vagy zongorahasználat
belvárosban kiadó. Cím: Wallinger hir-
detőjében Lázár-utca. 9965

Vétel és eladás.

LEGSZEBB karácsonyi ajándékok ötven
%-al leszállított áron Schächternél,
Árpád-tér 5. 5065

GAZFÜRDŐKALYHA, üzleti lisztes láda
petróleum gázkályha, épületanyagok,
mángorló kapható Strada Unirei (Fábián
Gábor-utca) 4-5. sz. 5069

KÉTÜLÉSŐ csukott hintó, olasz mester-
hegedű, gyermekfürdőkád állvánnyal,
gyermekszék sürgősen eladó Bulevardul
Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 7.
földszint 7. 5068

ALASKA RÓKA garnitúra, perzsa kabát
és muff, kosztüm, selyem ruha eladó.
Strada Crisán (Karolina-utca) 8. 5073

AMERIKAI fekete íróasztal eladó. Cím
a kiadóban. 5070

HAT EVES, fiúgyermeknek való crém
scheviott ruha, sötétkék télikabát, ezüst
cigarettaárca eladó. Strada Consisto-
riului (Batthyányi-utca) 23. szám, I. em.
jobb. 900

LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB kará-
csónyi ajándékok a Salon Artistiqueben
Bulevardul Regina Maria (Andrássy-
tér) 21. I. 10351

EGY új, görény garnitúra eladó. Megte-
kinthető Joanovits szűcs cégnél. 5061

Különféle.

ÜGYVEDI, ipari, kereskedelmi beadvá-
nyok, kérvények stb. fordítását román
nyelvre felelősség mellett jutányos árért
vállalja Wallinger hirdetője Lázár-utca.
9965

Ügyes, megbízható
irodaszolgát

felvesz 10336

az Aradi Kötő- és Kötőszö-
vőgyár Részvénytársaság.

MEGNYILT HARMATH SI COMP.

fűszer és csemege kereskedése

Bulev. Regina Maria
(Andrássy-tér) 18.

:: volt Lázár Gyula cég ::

**Olcsó árak, pontos
szolid kiszolgálás.**

Beleznay István

közismert festőművész műterme és tes-
tiskolája a Bohus-palotába (IV. em. lift-
használat) helyeztetett át, ahol december
hónapban fog megnyílni

Heller Kató

fotószalonja is. Tanítványok elfogadta-
nak festészet, iparművészet és grafika
elsajátítására. 9956

Fratii Steiner

bőrkereskedése

Arad, Asztalos Sándor-u. 2-3.

Fióküzlet Ujaradon. 9961

Mindennemű bőrárak és cipészkelekek
legelőcsőbb bevásárlási forrása Szolid ár

Iuon Köő

kézmű és divatszövet áruhása

Boros Béni-tér 16. (Waniosok ház)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát kézmű-
és rőfőszárú cikkekben, nagyban és ki-
osinyban. 10021

Primária orasul ou drept de municipiu Arad
10004-1920. pm.

HIRDETMEY.

Felhívom Hirmann Ferenc és Szép
F. János aradi községi polgári iskolai ta-
nárokat, hogy jelen hirdetmény költésé-
számított 8 napon belül állásuknak elfog-
lalása céljából hivatalomban annál inkább
jelentkezzenek, mert ezen határidő eltelte
után állásuktól fegyelmi után leszek
kénytelen elmozdítani.

Arad, 1920. december 9.

Dr. Roba, polgármester.

**Csunya nők szépek,
szép nők szebbek
lesznek a HAJÓS-féle**

DORÉ-CRÉME

használati útján. 10175

Hajfőstő „Mologen“

elismert legjobb gyártmányú fekete és barna
színekben. Ár 35 K. Fenti színek kaphatók

Hajós gyógytárban

Aradon, Bulevardul Ferdinand I. 22.

Piata Avram Iancu (Szabadság-téri) élelmiszer bódében 1 kg. krén virsli (tormás) 16 lei, 1 kg. delikatesz felvágott 20 lei.

Karácsonyi ajándékokat a művészeti szalonban vegyen!

Nyomatott az Aradi Nyomda Vállalat rotációs gépén. Kiadótulajdonos Aradi Nyomda Vállalat.